

Mánudaginn 4. marz 1957.

Nr. 185/1955. **Tollstjórinn í Reykjavík f. h. Tryggingastofnunar ríkisins** (Hermann Jónsson hrl.)

gegn

Sportvöruhúsi Reykjavíkur, Einari Björnssyni & Co, Einari Björnssyni og Guðmundi M. Björnssyni (Sveinbjörn Jónsson hrl.).

Dómenndur:

hæstaréttardómaramennir Jón Ásbjörnsson, Árni Tryggvason, Gizur Bergsteinsson, Jónatan Hallvarðsson og prófessor Ólafur Jóhannesson.

Ómerking og heimvisun máls.

Dómur Hæstaréttar.

Pegar mál þetta var þingfest í héraði 1. september 1953 lögðu aðiljar fram yfirlýsingu um, að sátt fyrir sáttamönn-um kæmi ekki til greina. Bar því héraðsdómara samkvæmt 15. tölulið 5. gr. laga nr. 85/1936 að leita um sættir með aðiljum, þegar stefndi í þinghaldi 3. nóvember 1953 hafði lagt fram greinargerð af sinni hálfu, sbr. 2. mgr. 106. gr. framangreindra laga. En ósannað er, að héraðsdómari hafi þá eða síðar leitað sátta í málinu. Ber því að ómerkja hinn áfrýjaða dóm og málsmeðferð í héraði frá þeim tíma, að sátta bar að leita samkvæmt framansögðu, og vísa málinu þeim í hérað til löglegrar meðferðar og dómsálagningar af nýju.

Eftir þessum úrslitum ber að dæma áfrýjanda, sem var stefnandi málsins í héraði, til að greiða stefnda málskostnað í Hæstarétti, kr. 1500.00.

Dómsorð:

Hinn áfrýjaði dómur og málsmeðferð í héraði frá 3. nóvember 1953 eiga að vera ómerk, og vísast málinu heim í hérað til löglegrar meðferðar og dómsálagningar af nýju.

Áfrýjandi, tollstjórinn í Reykjavík f. h. Trygginga-

stofnunar ríkisins, greiði stefnda, Sportvöruhúsi Reykjavíkur, Einari Björnssyni & Co., málskostnað í Hæstarétti, kr. 1500.00, að viðlagðri aðför að lögum.

Dómur bæjarþings Reykjavíkur 14. marz 1955.

Mál þetta, sem dómtekið var 4. þ. m., hefur tollstjórinn í Reykjavík höfðað fyrir bæjarþinginu með stefnu, útgefinni 30. júlí 1953, gegn Einari Björnssyni og Guðmundi M. Björnssyni f. h. Sportvöruhúss Reykjavíkur hér í bænum til greiðslu tryggingarsjóðsgjalda, að fjárhæð kr. 1285.40 ásamt 6% ársvöxtum frá stefnudegi til greiðsludags, og málskostnaðar að skaðlausu.

Stefndi hefur krafizt sýknu af kröfum stefnanda og málskostnaðar sér til handa að mati dómarans.

Málsatvik eru þau, að þann 5. desember 1921 stofnuðu þeir bræður Einar Björnsson og Guðmundur M. Björnsson firma hér í bænum undir nafninu „Sportvöruhús Reykjavíkur, Einar Björnsson & Co.“ Skyldi firma þetta reka verzlun hér í bænum og eigendur báðir bera ábyrgð á skuldbindingum þess. Hafa menn þessir rekið firma þetta síðan, og munu stofnendur einir hafa starfað að því. Umrætt firma hefur talið sjálfstætt fram til skatts undir nafninu Sportvöruhús Reykjavíkur. Samkvæmt framtali stefnda á árinu 1949 var talið, að fyrirtækið hefði greitt þeim Einari og Guðmundi M. Björnssonum kr. 12.000.00 í laun hvorum, og var það í samræmi við þeirra eigin skattaframtöl. Skattayfirvöldin töldu, að stefnda bæri að greiða iðgjöld samkvæmt ákvæðum 112. og 113. gr. laga nr. 50 frá 1946 vegna þessara starfsmanna sinna, og gerðu stefnda samkvæmt því að greiða alls kr. 598.40 í iðgjöld. Samkvæmt framtali stefnda á árinu 1950 var talið, að fyrirtækið hefði greitt þeim Einari og Guðmundi kr. 15.000.00 hvorum í laun á árinu 1949. Gerðu skattayfirvöldin því stefnda að greiða iðgjöld vegna þessa, að fjárhæð kr. 588.00. Samkvæmt framtali stefnda á árinu 1951 var talið, að fyrirtækið hefði greitt þeim Guðmundi og Einari kr. 7000.00 í laun hvorum á árinu 1950, og gerðu skattayfirvöldin stefnda að greiða kr. 99.90 í iðgjöld vegna þessara starfsmanna sinna.

Kröfur sínar í máli þessu byggir stefnandi á því, að stefnda beri að greiða gjöld þessi vegna fyrrgreindra starfsmanna sinna. Ekki skipti neinu máli í þessu sambandi, þótt þeir séu eigendur fyrirtækisins, því þeir séu launþegar þess í þessu sambandi samkvæmt ákvæðum 46. gr. laga nr. 50 frá 1946 um almannatryggingar. Komi þetta enda skýrt fram í framkomu eigendanna sjálfra,

þar sem þeir telji sérstaklega fram launagreiðslurnar sjálfir, bæði í framtölum fyrirtækisins og sínum eigin framtölum. Þá sé ljóst, að fjárhagur fyrirtækisins og þeirra persónulega sé skýrt aðgreindur.

Af hálfu stefnda hefur því algerlega verið mótmælt, að hægt sé að líta á fyrirtækið sem atvinnurekanda, að því er varði þá bræður. Þeir séu einkaeigendur fyrirtækisins og beri alla ábyrgð á skuldbindingum þess. Stefndi verði alls ekki talinn sjálfstæður aðili í þessu sambandi, heldur sé þar aðeins um þeirra eigin rekstur að ræða. Þeir verði því alls ekki taldir launþegar í þjónustu stefnda í þessu sambandi.

Í 112. gr. sbr. 113. gr. laga nr. 50 frá 1946 um almannatryggingar segir, að hver sá, sem hafi í þjónustu sinni launþega, skuli greiða iðgjald fyrir þá. Þá segir í 46. gr. laga þessara, að launþegi teljist samkvæmt lögum þessum hver sá, sem tekur að sér vinnu gegn endurgjaldi, án þess að vera sjálfur atvinnurekandi.

Eins og áður getur, eru þeir bræður, Einar og Guðmundur, einkaeigendur hins stefnda fyrirtækis og bera ótakmarkaða ábyrgð á skuldbindingum þess. Þá starfa þeir báðir að rekstri fyrirtækisins, og allur hagnaður af honum er eign þeirra. Þegar til þessa er litið, verða þeir ekki taldir launþegar hjá fyrirtækinu, enda verður ekki talið skipta hér máli, þótt fyrirtækið sé skráð í firmaskrá og sé skattlagt sjálfstætt, að því er varðar tekju- og eignarskatt, og þótt eigendurnir telji í skattaframtölum sínum hagnaðarhluta sinn sem laun.

Með vísan til þessa þykir verða að taka sýknukröfu stefnda til greina.

Eftir öllum atvikum þykir rétt, að málskostnaður falli niður.

Benedikt Sigurjónsson, fulltrúi borgardómara, kvað upp dóm þenna.

Dómsorð:

Stefndu, Einar Björnsson og Guðmundur M. Björnsson f. h. Sportvöruhúss Reykjavíkur, skulu vera sýknir af kröfum stefnanda, tollstjórans í Reykjavík, í máli þessu, en málskostnaður falli niður.
